

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) jämte motioner i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Näringsutskottet behandlar förslagen på tilläggsbudget i ett separat yttrande, 1998/99:NU4y.

Näringsutskottet tillstyrker propositionen i berörd del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden. Till yttrandet har fogats 13 avvikande meningar.

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

4. (delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.2).

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1998/99:Fi14 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

5. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 i enlighet med vad i motionen anförts som riktlinje för budgetarbetet,

7. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya arbetstillfällen.

1998/99:Fi15 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandet (4, delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 9.1).

1998/99:Fi16 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

4. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentralisering och tillväxt,

23. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområdena 1–27 åren 2000–2002 som riktlinjer för regeringens arbete i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:Fi17 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (4, delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2000–2002 som redovisas i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell A).

1998/99:Fi18 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitikens betydelse för den ekonomiska utvecklingen.

1998/99:Fi27 av Kenth Skårvik m.fl. (fp, m, kd, c) såvitt gäller yrkandet (6) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot offentlig konkurrens med privat näringsverksamhet.

1998/99:Fi36 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska insatser för ekonomisk tillväxt i hela landet.

Näringsutskottet

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika former av företagsstöd och regionala utvecklingsinsatser samt medel från EG:s regionalfond. För år 1999 uppgår anslagen enligt statsbudgeten till totalt 2,7 miljarder kronor, varav 0,95 miljarder kronor avser anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder, 0,9 miljarder kronor olika former av företagsstöd och 0,8 miljarder kronor Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det samlade återflödet av medel för de regionalpolitiskt inriktade strukturfondsprogrammen beräknas under perioden 1995–1999 till ca 5,8 miljarder kronor. Utgiftsområdet brukar benämnas den ”lilla” regionalpolitiken.

Utgiftsprognosen för år 1999 uppgår till ca 1,2 miljarder kronor mer än vad som anvisats enligt statsbudgeten. Till största delen beror avvikelserna på att vissa åtaganden skall täckas av anslagsbehållningar på s.k. äldreanslag. Förberedelserna för nästa programperiod, åren 2000–2006, inom EG:s strukturfonder pågår. En särskild utredare för de geografiskt avgränsade strukturfondsprogrammen har nyligen kommit med förslag till hur dessa nya program skall tas fram och organiseras (SOU 1999:24). Med anledning av dessa förslag kan principerna komma att ändras för den genomförandeorganisation som angavs i propositionen om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen m.m. (prop. 1994/95:40), sägs det.

Med hänsyn till den tidsplan som gäller inom EU kommer regeringen att under våren 1999 lämna uppdrag för programarbetet. Vidare kommer regeringen att ange de organisatoriska formerna för hanteringen av de nya geografiska programmen inom mål 1 och 2 samt gemenskapsinitiativen. Regeringen har för avsikt att i budgetpropositionen för år 2000 återkomma till

riksdagen med information om programmens innehåll. Vid den tidpunkt Sverige måste överlämna förslag till program till EG-kommissionen kommer riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen dock inte att vara avslutad. Regeringen kommer därför att överlämna programförslagen till kommissionen under förutsättning att riksdagen senare godkänner medelstillsdelningen.

Vad gäller de nationella stödområdena måste Sverige överlämna förslag till EG-kommissionen innan riksdagsbehandlingen avslutats, sägs det vidare i propositionen. Regeringen avser att överlämna även dessa förslag till kommissionen under förutsättning att riksdagen senare godkänner dessa. Vid Europeiska rådets möte i mars 1999 nåddes en övergripande överenskommelse om Agenda 2000. Slutförhandlingarna om reformering av strukturfonderna kommer att ske under våren 1999. Återflödet i nästa strukturfondsperiod åren 2000–2006 är beroende av utfallet i slutförhandlingarna. Regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen i frågan om medelsnivån för den nya programperioden på anslaget för Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk utredning (dir. 1999:2) som skall lämna förslag om den framtida inriktningen och utformningen av den svenska regionalpolitiken. Utredningen skall bl.a. utarbeta en strategi för regional balans. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2000.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2000–2002 till 2 675, 3 336 och 2 693 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

I motion 1998/99:Fi14 (m) föreslås följande utgiftsramar för utgiftsområde 19 för åren 2000–2002: 2 425, 2 836 och 1 793 miljoner kronor, vilket innebär respektive 250, 500 och 900 miljoner kronor mindre än regeringens förslag. Grunden för regionalpolitiken måste vara att skapa förutsättningar för att de aktuella regionerna skall kunna växa av egen kraft, sägs det i motionen. För att åstadkomma detta krävs en politik som främjar företagets utveckling, varvid goda möjligheter till utbildning är en viktig del. Regionernas utveckling bör stimuleras genom omfattande investeringar i informationsteknisk infrastruktur, medan företagsstöd och liknande bör trappas ner, anför motionärerna.

För att kunna behålla de sänkta sociala avgifterna för jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt och fiske i stödområdet föreslås i motion 1998/99:Fi15 (kd) att ramen för utgiftsområde 19 skall utökas med 100 miljoner kronor för vardera åren 2000, 2001 och 2002, vilket innebär följande utgiftsramar för åren 2000–2002: 2 775, 3 436 och 2 793 miljoner kronor. Trots en ny flyttvåg från landsbygden har regeringen varit passiv på det regionalpolitiska området, anser motionärerna. Att skapa förutsättningar för en livskraftig landsbygd med människor i alla åldrar och med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur är ett centralt mål för den kristdemokratiska regionalpolitiken. Nedsättningen av socialavgifter inom stödområdet bör omfatta även jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt och fiske i stödområdet, menar motionärerna. De anser att regionalpolitiken inte kan ses isole-

rad och att den statliga sektorspolitiken därför måste ta regionalpolitisk hänsyn. Regionalpolitiska konsekvensanalyser måste exempelvis upprättas innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. För landsbygdens utveckling är det också av stor betydelse att samhällsservicen, dvs. utbildning, kultur, samlingslokaler, kommunikationer etc., hålls på en rimlig nivå, anför motionärerna. En översyn av den nationella stödområdesindelningen är ett annat kristdemokratiskt krav. En sådan översyn bör, enligt motionärerna, ingå i den översyn av regionalpolitiken som den nyligen tillsatta utredningen skall göra.

I motion 1998/99:Fi16 (c) föreslås 200 miljoner kronor ytterligare för åren 2000–2002 till nationell medfinansiering av EU-projekt och för att ge de regionala tillväxtavtalen mer resurser. Medlen skall användas i utsatta regioner som omfattas av något av EU:s strukturfondsprogram. För åren 2000–2002 föreslås följande utgiftsramar: 2 875, 3 536 och 2 893 miljoner kronor.

Den regionala utvecklingen går åt fel håll, sägs det i motionen, liksom i motion 1998/99:Fi36 (c). Det hänvisas till att 210 av landets drygt 280 kommuner minskar i befolkning. Om inget görs finns det risk för en uppdelning av Sverige, där olika delar utvecklas i två olika hastigheter, befarar motionärerna. De pekar på att avfolkning gör att stora samhällsinvesteringar inte används fullt ut och att inflyttning på andra orter riskerar att leda till överhettning. Den accentuerade regionala obalansen är i högsta grad ett samhälls-ekonomiskt problem, anser motionärerna. De menar att situationen nu är så prekär att det krävs en mer kraftfull regionalpolitik. Samtliga politikområden måste samverka, och staten måste ta ett tydligare ansvar för den regionala utvecklingen, anför motionärerna. De anser att offentliga verksamheter kan bidra till att utveckla den lokala och regionala servicen, bredda arbetsmarknaden och bidra till att andra verksamheter flyttar till orten eller att verksamheter stannar kvar. De beslut och medel som myndigheter förfogar över bör kunna användas på ett mer flexibelt sätt och länkas till de strategier som regionerna väljer, föreslår motionärerna. De anser att det folkliga inflytandet bör utvecklas genom att det inrättas folkvalda organ, regionparlament, i hela landet.

För att motverka ytterligare koncentration och de överhettningsproblem som denna medför, för att bredda den regionala arbetsmarknaden och för att få en bättre regional balans i Sverige föreslår Centerpartiet i motion 1998/99:Fi36 en plan för omlokalisering av statlig verksamhet. Regeringen bör förbereda och utreda förutsättningarna för detta med den lista som finns i motionen som grund, sägs det, och regeringen bör snarast återkomma med förslag. Offentliga verksamheter kan på ett bra sätt bidra till att utveckla den lokala och regionala servicen, bredda arbetsmarknaderna och bidra till att andra verksamheter flyttar till orten eller att verksamheter stannar kvar, anför motionärerna.

Som en följd av Folkpartiets förslag om satsningar på generella förbättringar i förutsättningarna för tillväxt och företagande kan ramen för utgiftsområde 19 minska något, anför det i motion 1998/99:Fi17 (fp). Följande utgiftsramar föreslås för åren 2000–2002: 2 175, 2 836 och 2 193 miljoner kronor, vilket innebär 500 miljoner kronor mindre respektive år än regeringens förslag.

Näringsutskottet har nyligen i betänkande 1998/99:NU7 behandlat olika regionalpolitiska frågor, bl.a. den allmänna inriktningen av regionalpolitiken. Frågan om statlig verksamhet behandlades särskilt i betänkandet (s. 24–28). Utskottet lämnade bl.a. följande redovisning av de olika statliga beslut m.m., vilka påverkar frågor om helhetsperspektiv respektive utlokalisering inom den statliga sektorn:

Den 1 januari 1999 trädde en ny kommittéförordning (1998:1474) i kraft. Enligt förordningen (14 §) skall ekonomiska konsekvenser av en kommittés förslag – för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda – redovisas i betänkandet. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, skall även dessa redovisas. I den mån den kommunala självstyrelsen påverkas, skall konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet (15 §). Detsamma gäller om sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet påverkas. Vidare skall det anges i ett betänkande om ett förslag har betydelse för små företags arbetsförutsättningar eller konkurrensförmåga eller för jämställdheten mellan kvinnor och män m.m. Samtidigt upphävdes kommittéförordningen (1976:119) samt direktiven till samtliga kommittéer och särskilda utredare att redovisa regionalpolitiska konsekvenser (dir. 1992:50) och jämställdhetspolitiska konsekvenser (dir. 1994:124), m.m.

I enlighet med vad som aviserats i den regionalpolitiska propositionen från våren 1998 har regeringen ytterligare betonat sektorssamordningen i en ny förordning (1998:1634) om regionalt utvecklingssamarbete, vilken trädde i kraft den 15 januari 1999. Enligt förordningen har de statliga myndigheterna (liksom tidigare) att i god tid samråda med länsstyrelsen om de avser att minska eller dra in service i glesbygds- eller landsbygdsområden. Enligt en ny regel skall myndigheterna vid överväganden om verksamhetsminskningar, särskilt i de nationella stödområdena eller i EG:s strukturfondsområden, undersöka andra myndigheters verksamheter på orten och i regionen för att utröna om det genom samordning skulle kunna finnas alternativa lösningar som gör det möjligt att behålla hela eller delar av verksamheten. För att minska verksamheten på dessa orter bör det finnas särskilda skäl, sägs det i förordningen. Liksom i motsvarande tidigare förordning bör länsstyrelsen – när en myndighet har anmält att den avser att minska eller dra in service i glesbygds- eller landsbygdsområden – tillsammans med myndigheten och andra intressenter undersöka möjligheterna att genom samordning av olika verksamheter upprätthålla servicen inom området.

I enlighet med vad regeringen tidigare aviserat skall uppföljningen av det regionala utfallet av organisatoriska och sysselsättningsmässiga förändringar i den statliga sektorn förstärkas. I anslutning till Reko-Stat-utredningens arbete (SOU 1997:13) genomfördes en kartläggning av organisatoriska och sysselsättningsmässiga förändringar i statlig sektor. Kartläggningen avsåg åren 1990, 1995 och 1996. Enligt den regionalpolitiska propositionen skulle kartläggningen kontinuerligt uppdateras. De myndigheter som var organiserade regionalt och/eller lokalt borde fortlöpande rapportera planerade och genomförda organisatoriska förändringar. Genom uppgiftsinsamlingen skulle det bli lättare för den enskilda myndigheten att sätta in den egna verksamheten i ett regionalt perspektiv när nya organisationsstrukturer skall utformas. På motsvarande sätt skulle länsstyrelserna få en bättre överblick över statliga verksamheter i eget och angränsande län. Detta kunde i sin tur underlätta länsstyrelsens uppgift att svara för den regionala samordningen av statlig verksamhet. Också för beslut som fattas på central nivå och som rör organi-

satoriska förändringar av statlig verksamhet skulle en förbättrad överblick underlätta beslutsfattandet.

1998/99:NU3y

Beträffande om- och utlokalisering av statliga myndigheter lade riksdagen år 1990 fast vissa riktlinjer för lokalisering av statlig verksamhet (bet. 1989/90:AU13). Där uttalades bl.a. att omlokalisering men framför allt decentralisering är viktiga inslag i strävandena att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Överväganden om omlokalisering av central statlig verksamhet borde i första hand ske till de s.k. stödjepunkterna, dvs. länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till stödområdet. En utgångspunkt enligt arbetsmarknadsutskottet var att myndigheterna även efter en omlokalisering eller decentralisering skulle kunna fullgöra sina arbetsuppgifter effektivt. Det gällde att förutom de regionalpolitiska aspekterna beakta förutsättningarna att behålla eller rekrytera kvalificerad personal, behovet av kontakter med andra myndigheter, medflyttandes möjligheter till arbete m.m. Riksdagen har vidare uttalat att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen (bet. 1996/97:AU2).

När det gäller om- och utlokalisering av statliga myndigheter konstaterade näringsutskottet i sitt ställningstagande att det finns gällande statliga riktlinjer för detta. Uppgiften att tillämpa reglerna tillkommer dock inte riksdagen om det inte är fråga om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiell natur. I en reservation (m, kd, c, fp) anfördes – när det gäller lokalisering och utlokalisering av statliga myndigheter m.m. – att de riktlinjer som finns inte får bli tomma ord. Regeringen bör därför dels se över tillämpningen av gällande riktlinjer, dels utreda om dessa riktlinjer fyller kraven, anförde reservanterna. De ansåg vidare att det krävs en mer kraftfull politik på området. Med hänvisning till att direktiven för den regionalpolitiska utredningen också tar upp statens roll i den framtida regionalpolitiken samt att kommitténs arbete bl.a. bör bygga på Reko-Statutredningens arbete (SOU 1997:13) utgick reservanterna från att utlokaliseringsfrågorna penetreras noggrant inom utredningens ram. Riksdagen följde näringsutskottet.

Näringsutskottets ställningstagande

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för år 1999 och de nu föreslagna skatteförändringarna för år 2000. Förslagen om ramar för utgiftsområde 19 är en del av denna överenskommelse och tillstyrks av näringsutskottet. Samtliga motioner som förordar andra ramar avstyrks av utskottet.

När det gäller förslaget i motionerna 1998/99:Fi36 (c) och 1998/99:Fi16 (c) om en plan för omlokalisering av statlig verksamhet ser näringsutskottet ingen anledning för riksdagen att nu inta någon annan ståndpunkt i frågan än vad som gjordes tidigare i år. Näringsutskottet konstaterade, som nämnts, i sitt ställningstagande att det finns gällande statliga riktlinjer, och att uppgiften att tillämpa reglerna inte tillkommer riksdagen om det inte är fråga om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av

Utgiftsområde 21 Energi

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna energiforskning och energiteknisk utveckling, investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värmeproduktion samt ekonomiskt stöd för eleffektivisering och minskad elanvändning. Utgiftsområdet omfattar också ett program för energieffektivisering m.m. i bl.a. Baltikum och Östeuropa, vilket utgör en viktig del av den svenska klimatpolitiken. För år 1999 uppgår anslagen till totalt 1,7 miljarder kronor, varav 0,1 miljarder kronor avser förvaltningskostnader och 1,6 miljarder kronor omställning och utveckling av energisystemet.

Riksdagen har fastslagit riktlinjer för energipolitiken (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). I samband med beslutet godkände riksdagen inriktningen och omfattningen av ett i propositionen redovisat program för omställning av energisystemet om totalt drygt 9 miljarder kronor. Riksdagen har därefter beslutat om omställningsprogrammets finansiering och anvisat medel för de ingående verksamheterna för åren 1998 och 1999. Det energipolitiska programmet huvudinriktning är en kraftfull långsiktig satsning på forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik, sägs det i propositionen. Målet är att under de närmaste 10–15 åren kraftigt öka el- och värmeproduktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik för energieffektivisering. Programmet omfattar även åtgärder som syftar till att på ett kostnadseffektivt sätt minska användningen av el för uppvärmning, utnyttja det befintliga elsystemet effektivare och öka tillförseln av el från förnybara energikällor.

Hittills gjorda uppföljningar tyder på att vissa av de åtgärder som ingår i det energipolitiska programmet inte leder till den måluppfyllelse som avsetts, sägs det vidare i propositionen. Detta gäller främst de eleffektminskande åtgärderna inom ramen för bidrag till minskad elanvändning. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för år 2000 med detaljerade förslag till förändringar inom ramen för det energipolitiska programmet, efter att en utvärdering av effekterna under programmets första år har genomförts.

Regeringen redovisar i propositionen sin åsikt att det är av vikt att tekniken kring termisk solenergi kan utvecklas i Sverige. Sådan utveckling kan stödjas inom ramen för energiforskningsprogrammet. Det finns därutöver skäl som talar för att komplettering bör göras när det gäller stöd till investeringar. Regeringen avser att inför budgetpropositionen för år 2000 analysera formerna för ett sådant stöd. En utgångspunkt är därvid att ett tidsbegränsat stöd skall kunna införas om det bedöms ändamålsenligt med hänsyn till målen för energipolitiken.

För utgiftsområdet föreslår regeringen neddragningar på sammanlagt 240 miljoner för år 2000. Neddragningarna anses innebära en möjlighet att under år 2000 kunna genomföra viss metodutveckling för ett effektivare genomfö-

rande av programmet på längre sikt. I detta perspektiv ter det sig även naturligt att programmet som helhet ges en något längre genomförandetid. De neddragningar som görs år 2000 är att betrakta som en omfördelning av anslagsbelopp över tiden. Anslagsbeloppet ökar därför med 210 miljoner kronor åren 2001 och 2002 jämfört med de belopp som fastställts i det energipolitiska programmet.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2000–2002 till 1 196, 1 914 och 1 729 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

I motion 1998/99:Fi14 (m) föreslås följande utgiftsramar för utgiftsområde 21 för åren 2000–2002: 673, 1 126 och 941 miljoner kronor, vilket innebär respektive 523, 788 och 788 miljoner kronor mindre än regeringens förslag. Vårpropositionens konstaterande att energipolitiken inte lett till ”den måluppfyllelse som avsetts” tillhör ett av dokumentets mer korrekta påståenden, sägs det i motionen. Uppföljningsarbetet försvåras dock av oklarheten kring vad som egentligen är målet med regeringens energipolitik. Målet borde vara att använda energipolitiken som ett redskap för att nå tillväxt och sysselsättning under miljömässigt acceptabla former, anser motionärerna. De anför att förslaget att i förtid avveckla lönsam, säker och miljömässigt fördelaktig energiproduktion leder till stora statliga kostnader, varför såväl stängningen av fungerande kärnkraftverk som den bidragspolitik avvecklingen för med sig bör avvisas. Samtidigt anses det viktigt att säkra resurser för energiforskning. Denna forskning bör vidare underlättas genom att den s.k. tankeförbudsbestämmelsen i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (6 §) slopas, anför motionärerna. God tillgång på billig energi har historiskt varit av största betydelse för den svenska industrins utveckling och konkurrenskraft, konstaterar motionärerna. Den svenska konkurrensfördelen för energiintensiva företag har dock successivt gått förlorad. Det är mot denna bakgrund som beslutet om att i förtid avveckla kärnkraften blir så olyckligt, säger motionärerna. De anser att beslutet försämrar energiförsörjningen och skapar en stor osäkerhet om förutsättningarna för fortsatta investeringar i energikrävande industriell verksamhet i Sverige. Beslutet har påtagligt skadat investeringsklimatet både för inhemska och utländska investerare, menar motionärerna. De anser att Sveriges ställning som internationellt investeringsland har tagit ytterligare skada av den lag om kärnkraftens avveckling (1997:1320) som riksdagen fattat beslut om och som nu är föremål för behandling i Regeringsrätten. Beslutet att förtidsavveckla kärnkraften, med början i Barsebäck, bör enligt motionärernas mening inte genomföras, och lagen om kärnkraftens avveckling bör omedelbart upphävas.

Även i motion 1998/99:Fi18 (m) tas frågan om energipolitikens betydelse för den ekonomiska utvecklingen upp. En förtida kärnkraftsavveckling får betydande konsekvenser för energiförsörjningen, miljön, hushållens ekonomi, investeringarna, industrisysselsättningen och samhällsekonomin i stort, anför motionärerna. Energipolitiken är inte ett självändamål utan en avgörande och strategisk faktor för Sveriges möjligheter att skapa fler arbeten och

ökad välfärd, sägs det. En framtida avveckling av kärnkraften är ett stort hot mot välfärden, anför motionärerna. De konstaterar att en stängning av en reaktor i Barsebäck förutsätter bl.a. att hushållens elförbrukning kan minska genom övergång från eluppvärmning till annan uppvärmning. Trots skattefinansierade investeringsbidrag på 30 % kommer kostnaderna dock att bli mycket stora för de hushåll som tvingas att byta värmesystem, sägs det. Svensk basindustri är elintensiv och känslig för en energipolitik som höjer priserna, konstaterar motionärerna. En framtida kärnkraftsavveckling riskerar därför att få allvarliga regionala konsekvenser. För de mest utsatta länen kan hela bygder gå under om kärnkraftsavvecklingen leder till elpriser som gör att företagens investeringar flyttas utomlands. Regeringen driver en energipolitik som riskerar att åstadkomma "bengtsforseffekter" i stora delar av landet, hävdar motionärerna. De anser att en stängning i Barsebäck, tillsammans med frånvaron av besked om vad som sedan skall hända, skapar en bestående osäkerhet om vilka de långsiktiga förutsättningarna är för att bedriva industriell verksamhet i Sverige, vilket kommer att medföra att ett stort antal arbetstillfällen bortfaller. Kärnkraftsavvecklingens miljöskadliga konsekvenser inskränker sig inte till ökade utsläpp av koldioxid, säger motionärerna vidare. Också utsläppen av försurande ämnen som svavel och kväveoxider kommer att öka. Lagen om kärnkraftens avveckling utsattes för hård kritik under riksdagsbehandlingen, bl.a. ifrågasattes lagens förenlighet med grundlagens skydd för äganderätten, säger motionärerna. De anser att avvecklingslagen är bristfällig också av det skälet att reaktorägarna saknar tid för att vidta åtgärder i syfte att minimera skadan av en framtvingad stängning. Lagen bör därför avvecklas, anför motionärerna.

Kristdemokraterna anser att kärnkraften skall avvecklas, men i takt med att förnybara energislag kan fasas in, sägs det i motion 1998/99:Fi15 (kd). Forskning och utveckling av alternativa energislag är således ett viktigt inslag i energipolitiken, bl.a. för att undvika uppbyggnad av fossilgasanvändning, anför motionärerna. De hänvisar till att det energipolitiska programmet inte har visat sig vara framgångsrikt i varje del, utan att regeringen löpande har tvingats korrigera delprogram som inte visat sig ge förväntad effekt. Mot den angivna bakgrunden föreslås att ramarna för utgiftsområdet minskas med 200 miljoner under vart och ett av de kommande tre åren, vilket innebär följande utgiftsramar för åren 2000–2002: 996, 1 714 och 1 529 miljoner kronor.

Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet slöt under år 1997 en överenskommelse om framtida energiomställning till ett hållbart energisystem, konstateras det i motion 1998/99:Fi16 (c). Denna omställning till ett framtida hållbart energisystem är påbörjad. De omfördelningar som regeringen nu föreslår ligger inom ramen för överenskommelsen, sägs det i motionen.

Det är skandal att regeringen inte redovisar de ekonomiska konsekvenserna av sin eventuella politik vad gäller avstängningen av kärnkraftverket i Barsebäck, sägs det i motion 1998/99:Fi17 (fp). Utan en forcerad avstängning av detta kärnkraftverk skulle energiomställningsprogrammet kunna krympas väsentligt, anför motionärerna. De vill behålla satsningen på ökad kärnsäkerhet i öst. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2000–2002: 496, 1

Vissa kompletterande uppgifter

I det energipolitiska betänkandet 1998/99:NU8 behandlades olika energipolitiska frågor. När det gäller riktlinjerna för energipolitiken hänvisade näringsutskottet till 1997 års energipolitiska beslut (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). I reservationer (m, fp; kd; mp) redovisades respektive partiernas syn på frågan, bl.a. beträffande avvecklingen av kärnkraften. Riksdagen följde näringsutskottet.

Frågan om effekterna av avvecklingen av Barsebäcksverket behandlades särskilt i betänkandet (s. 17–21). Näringsutskottet anförde att enligt det energipolitiska beslutet skall åtgärder vidtas för att under de närmaste åren kompensera bortfallet av el genom effektivare energianvändning, konvertering samt hushållning med och tillförsel av el från andra energikällor. Näringsutskottet erinrade om att innan en stängning av den andra reaktor kan genomföras skall riksdagen ges möjlighet att pröva om förutsättningarna för en stängning av reaktor är uppfyllda. Utskottet erinrade vidare om att i det energipolitiska beslutet behandlades också energipolitikens inverkan på Sveriges internationella åtaganden inom klimatpolitiken. Därvid ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning att stängningen av den första reaktor i Barsebäck inte innebär någon avgörande förändring av Sveriges möjligheter att bidra till att uppnå sådana långsiktiga mål som kan komma att beslutas inom ramen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar, den s.k. klimatkonventionen. I beslutet konstaterades också att avstängningen av reaktorer inte innebär någon förändring av den nationella strategin – uttalad i riksdagens beslut år 1993 (prop. 1992/93:179, bet. 1992/93:JoU19) – att utsläppen av koldioxid från fossila bränslen skall stabiliseras till 1990 års nivå år 2000, för att därefter minska. En omställning av energisystemet innebär också en övergång från ett samhälle som är beroende av ändliga energiresurser till ett ekologiskt uthålligt samhälle, anförde utskottet. I reservationer (m, kd, fp; mp) redovisades respektive partiernas syn på frågan. Riksdagen följde näringsutskottet.

Näringsutskottets ställningstagande

Inledning

Näringsutskottet behandlar först frågan om konsekvenserna av avvecklingen av Barsebäcksverket och därefter ramarna för utgiftsområdet.

Konsekvenser av avvecklingen av Barsebäcksverket

Näringsutskottet ser ingen anledning för riksdagen att nu göra någon annan bedömning i frågan än vad som gjordes nyligen i det energipolitiska betänkandet 1998/99:NU8 och som nyss redogjorts för. Med detta avstyrks motionerna i de delar som här är aktuella.

Förslagen om ramar för utgiftsområde 21 är en del av den överenskommelse som ingåtts mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om den ekonomiska vårpropositionen. Förslagen för detta utgiftsområde baserar sig på den överenskommelse som våren 1997 träffades mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Med hänvisning till det anförda tillstyrker näringsutskottet de i propositionen framlagda förslagen till ramar för utgiftsområde 21. Samtliga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt konsumentfrågor. För år 1999 uppgår anslagen på statsbudgeten till totalt 2,9 miljarder kronor, varav ca 0,8 miljarder kronor anvisats till näringspolitik, 0,2 miljarder kronor till teknologisk infrastruktur, bl.a. patentfrågor, teknisk provning och kontroll, 0,1 miljarder kronor till konkurrensfrågor, 0,7 miljarder kronor till teknisk forskning och utveckling, 0,6 miljarder kronor till rymdverksamhet, 0,4 miljarder kronor till utrikeshandel, exportfrämjande och investeringsfrämjande samt 0,1 miljarder kronor till konsumentfrågor.

Inom utgiftsområdet avsätts resurser för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl.a. högskolorna till små och medelstora företag, sägs det i propositionen. Vidare skall det tidigare inrättade programmet för småföretagsutveckling (prop. 1995/96:222) fortsätta genom att 180 miljoner kronor skall överföras till år 2000.

Regeringen avser att påbörja ett omfattande utrednings- och analysarbete som skall ligga till grund för utformningen av statliga åtgärder för att främja nyföretagande och företagsutveckling, bl.a. vad gäller samordning och effektivitet i det statliga stödet till riskkapitalförsörjning. I detta sammanhang kommer möjligheterna att ställa krav på miljöcertifiering vid företagsstöd och olika former av regionala stöd att prövas. Regeringen kommer också att undersöka hur småföretagens möjlighet att hävda sin rätt kan stärkas genom ett införande av en patentintrångsförsäkring. Arbetet med att undanröja hinder för konkurrens i gränsområdet mellan offentlig och privat verksamhet skall intensifieras. Den kooperativa företagsformen kommer särskilt att uppmärksammas, sägs det. Ytterligare 3,5 miljoner kronor beräknas årligen under perioden 2000–2002.

I oktober 1996 tillkallades Småföretagsdelegationen för att identifiera problem och föreslå åtgärder för att undanröja hinder för företagsetablering och tillväxt i småföretag. En arbetsgrupp har tillsatts inom Regeringskansliet med uppgift att bereda delegationens förslag, och gruppen har nyligen redovisat sitt arbete. Sammantaget har regeringen enligt arbetsgruppens bedömning fattat beslut eller tagit avgörande initiativ som berör cirka en tredjedel av Småföretagsdelegationens förslag, sägs det i propositionen. Flera av de öv-

riga förslagen anses i stor utsträckning täckas in av befintliga tjänster och åtgärder.

Regeringen fattade i december 1998 ett antal beslut som syftar till att underlätta för små företag och till att förbättra myndigheternas service, sägs det vidare i propositionen. Bland annat introducerades ett system för effektivare konsekvensanalyser av reglers effekter på små företags villkor. Vidare fattades beslut om förenkling av företagens uppgiftslämnande till myndigheter, bättre service och information från myndigheter, kortare handläggningstider, förstärkt rådgivning till invandrare som vill starta företag och klarare spelregler mellan kommuner, landsting och småföretag. En företagarpanel, Nybyggarna, har inrättats med uppgift att vara rådgivare åt regeringen.

Riksdagen har tidigare under våren 1999 fattat beslut om att ge regeringen i uppdrag att lämna en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet (bet. 1998/99:NU6). Regeringen avser att lämna en första redovisning i budgetpropositionen för år 2000. Då skall ett mål för regelförenklingsarbetet formuleras och en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag göras. Regeringen ämnar vidare återkomma med förslag som ger ökad konkurrens och stärker konsumentens ställning.

Regeringen anser att det är viktigt att en ekonomisk tillväxt kan förenas med en god miljö, sägs det vidare i propositionen. Tillväxtpotentialen som kan finnas i omställningen till hållbar utveckling skall också tas till vara. Miljöteknikdelegationen skall tilldelas 10 miljoner kronor år 2000 för att fortsätta sitt arbete. Regeringen har också avsatt medel för exportfrämjande insatser för miljöexport, en satsning som kommer att fortsätta.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2000–2002 till 3 011, 2 945 och 2 903 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

Regeringens bristande förståelse för näringslivets villkor har resulterat i dålig tillväxt, arbetslöshet, företagsflykt, kompetensflykt och minskat nyföretagande, anför det i motion 1998/99:Fi14 (m). Sverige behöver ett bra klimat för företag och anställda, som gör landet attraktivt för företag och investeringar, säger motionärerna. De anser att avregleringsarbetet måste prioriteras och att Småföretagsdelegationens förslag bör genomföras. Konkurrensforskningen bör tillföras ytterligare medel, liksom den tekniska forskningen. Det sistnämnda området har regeringen i stället utsatt för drastiska minskningar, säger motionärerna. Följande ramar föreslås för utgiftsområdet för åren 2000–2002: 2 915, 2 749 och 2 707 miljoner kronor, vilket innebär respektive 96, 196 och 196 miljoner kronor mindre än regeringens förslag.

Tillväxt, företagande och nya jobb motverkas inte bara av skatter, utan också av dåliga villkor i övrigt för företagande, säger motionärerna. Hit hör såväl krångel som orimliga konkurrensvillkor, inte minst gentemot verksamheter som bedrivs av kommunerna. Det senare problemet kan lösas genom skärpningar av kommunallagen (1991:900) i syfte att begränsa kommunernas möjlighet att bedriva öppen eller förtäckt näringsverksamhet, anser motionärerna. De menar att Konkurrensverkets möjligheter att ingripa med stöd av

konkurrenslagen (1993:20) också måste förbättras. Vidare måste det bli betydligt enklare både att starta och att driva företag i Sverige, anför motionärerna. Sverige har för närvarande totalt ca 10 000 lagar, förordningar och myndighetsregler, varav hälften gäller företagandet, och "regelinflationen" uppgår till fyra procent per år, sägs det. Det är mot den här bakgrunden som Moderata samlingspartiet förordar införande av en s.k. solnedgångsparagraf. Den innebär att gamla regler som inte tillämpas skall utmönstras med automatik efter viss tid, förslagsvis fem år. Under innevarande mandatperiod bör också alla regler som berör företagare granskas i syfte att förenkla och minska regelmassan, föreslås det. Trots att det har gått över ett år sedan Småföretagsdelegationen presenterade sitt första delbetänkande med förslag till 26 konkreta förenklingsåtgärder har nästan ingenting gjorts från regeringens sida, hävdar motionärerna. Moderata samlingspartiet är berett att omgående fatta beslut om genomförande av den helt övervägande delen av de 71 förslagen i Småföretagsdelegationens slutbetänkande, säger motionärerna. De vill att alla förslag från regeringen som påverkar företagens villkor skall föregås av en noggrann analys av effekterna. Även myndigheter som ger ut föreskrifter måste omfattas av ett sådant krav på konsekvensanalyser. Det måste vidare bli lättare att inregistrera nya företag, och uppgiftslämningen till olika myndigheter måste skäras ned, anför motionärerna.

Inriktningen av Kristdemokraternas näringspolitik vilar på kunskapen om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att individer, familjer och företag tillsammans tillåts att utvecklas och växa med trygga och stabila regler, anför det i motion 1998/99:Fi15 (kd). Det sammantagna näringsklimatet skapas genom skattepolitiken, energipolitiken, arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, och måste inriktas på att identifiera och undanröja existerande hinder för startande och utvecklande av företag, säger motionärerna. De erinrar om att den av regeringen tillsatta Småföretagsdelegationen har presenterat 71 förslag för att förbättra förutsättningarna för företagsamheten. Dessa förslag har emellertid blivit liggande på Näringsdepartementet i snart ett år. Få förslag har förverkligats, och regeringen skjuter återigen upp presentationen av konkreta förslag till nästa budgetproposition, säger motionärerna. De anser att de hinder som kvarstår för företagarna är bl.a. den stela arbetsrättslagstiftningen, det krångel som omgärdar företagandet, dubbelbeskattningen av riskkapital, brister i utbildningssystemet och skattereglerna för den privata tjänstesektorn. Beträffande regeringens förslag om insatser i Östersjöregionen anser motionärerna att utökade företagsstöd bör avvisas av riksdagen. De förespråkar generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner. Ramen för utgiftsområdet kan minskas med 192 miljoner kronor år 2000, 292 miljoner kronor år 2001 och 272 miljoner kronor år 2002, sägs det i motionen, vilket innebär följande utgiftsramar för åren 2000–2002: 2 819, 2 653 och 2 631 miljoner kronor.

Svenskt jordbruk och svensk livsmedelsnäring tvingas arbeta med betydligt högre kostnader i form av skatter och avgifter än vad som är fallet för motsvarande näringar i konkurrentländerna, anför det i motion 1998/99:Fi16 (c). Inom utgiftsområde 24 anser Centerpartiet att 90 miljoner kronor per år

under fyra år bör avsättas för en satsning på forskning och utveckling inom livsmedelssektorn i enlighet med förslag i betänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167). Under år 2000 bör vidare 2 miljoner kronor anslås till ett program för gårdsbaserad livsmedelsförädling. Medlen bör tillföras utgiftsområdet genom ett nytt anslag för jordbruks- och livsmedelsnäringens konkurrenskraft. Centerpartiet saknar också förslag från regeringen som stärker konkurrenskraften i svensk trädgårdsnäring. Vid en utfrågning som miljö- och jordbruksutskottet haft med jordbruksminister Margareta Winberg framkom att regeringen avsåg att fatta beslut om inrättande av kollektiva fonder för utvecklingsinsatser, finansierade av näringen, säger motionärerna. Något sådant beslut har dock ännu inte fattats. Centerpartiet välkomnar det initiativ på området som Trädgårdsnäringens riksförbund tagit. I den mån kollektiva fonder, finansierade av näringen, inte visar sig vara en framkomlig väg, bör regeringen senast i budgetpropositionen för år 2000 återkomma med förslag till ett stödprogram för strukturomvandling av växthusodlingen samt föreslå medel att användas för att stärka trädgårdsbranschens långsiktiga utveckling, anför motionärerna. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2000–2002: 3 103, 3 035 och 2 993 miljoner kronor, vilket innebär respektive 92, 90 och 90 miljoner kronor mer än regeringens förslag.

I motion 1998/99:Fi17 (fp) föreslås vissa ytterligare satsningar på konkurrenspolitiken. Medel från utgiftsområde 24 föreslås också användas för satsning på kärnsäkerhet i öst. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2000–2002: 2 832, 2 766 och 2 724 miljoner kronor, vilket innebär 179 miljoner kronor mindre respektive år än regeringens förslag.

Det behövs åtgärder mot offentlig konkurrens med privat näringsverksamhet, anför det i motion 1998/99:Fi27 (fp, m, kd, c). Det har blivit allt vanligare att offentliga och privata aktörer konkurrerar på samma marknader, säger motionärerna och understryker att det är viktigt att all konkurrens sker på lika villkor. De offentliga aktörerna har dock konkurrensfördelar framför de privata, främst tillgången till skattemedel, vilket snedvrider konkurrensen, anser motionärerna. De hänvisar till att problemen med snedvriden konkurrens har blivit väl belagda under senare år, t.ex. av Konkurrensverket, Småföretagsdelegationen och Underprissättningsutredningen. Inga effektiva lagstiftningsåtgärder anses dock ha kommit till stånd. Motionärerna föreslår att följande förändringar i kommunallagen snarast skall genomföras: området för offentlig näringsverksamhet bör förtydligas och snävas in, offentliga aktörer bör redovisa aktuell verksamhet avskild från annan verksamhet, priser bör baseras på en kostnadskalkyl, möjligheter att överklaga beslut bör förenklas och effektiva sanktionsmöjligheter bör införas.

Vissa kompletterande uppgifter

I det näringspolitiska betänkandet 1998/99:NU6 behandlades olika näringspolitiska frågor. Näringsutskottet redovisade sin syn på näringspolitikens inriktning, och i reservationer (m, kd, fp; c) redovisades respektive partiers syn på frågan. Riksdagen följde utskottet.

Frågan om regelförenkling, som berörs i några av de här aktuella motionerna, behandlades särskilt av näringsutskottet i det nyssnämnda betänkandet

(s. 23–35), mot bakgrund av ett stort antal motioner. Riksdagen beslöt, på förslag av näringsutskottet, om ett uttalande till regeringen om att det behövs ytterligare åtgärder för att intensifiera det arbete som regeringen bedriver på området. För att kontinuerligt följa utvecklingen i fråga om regelförenklingar bör regeringen lämna en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet, varvid en första sådan redovisning bör göras i budgetpropositionen för år 2000, sades det. Därvid bör ett mål för regelförenklingsarbetet formuleras och en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag göras. Näringsutskottet framhöll vidare vikten av att den befintliga regelmassan – och inte bara nya regler – uppmärksammas, så att onödiga regler kan slopas och förenklingar och anpassningar göras i de regler som bedöms som nödvändiga. I en reservation (m, kd, c, fp) föreslogs ett riksdagsuttalande med krav på ett flertal omedelbara åtgärder på regelförenklingsområdet. I den föreliggande propositionen aviserar regeringen, som nämnts, att den skall återkomma med den av riksdagen begärda redovisningen under hösten 1999.

I näringsutskottets nyligen avlämnade konkurrenspolitiska betänkande, 1998/99:NU11, behandlades bl.a. frågan om konkurrens mellan privat och offentlig sektor, som berörs i vissa av de här aktuella motionerna. Näringsutskottet redovisade de åtgärder som regeringen vidtagit på området och anförde att regeringens arbete styrs av en vilja att uppnå och upprätthålla konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat verksamhet. I en reservation (m, kd, c, fp) efterlystes kraftfulla åtgärder från regeringens sida för att driva på avregleringsarbetet i syfte att skapa utrymme för privata initiativ i kommuner och landsting. Riksdagen följde näringsutskottet.

Näringsutskottets ställningstagande

Inledning

Näringsutskottet har nyligen i betänkande 1998/99:NU6 redovisat sin syn på hur näringspolitiken bör inriktas och utformas. I reservationer (m, kd, fp; c) presenterades respektive partiets uppfattning om hur näringspolitiken bör utformas. Näringsutskottet går här inte vidare in på denna fråga utan hänvisar till detta betänkande. Utskottet behandlar i det följande först frågan om konkurrens mellan offentlig och privat sektor och därefter ramarna för utgiftsområdet.

Konkurrens mellan offentlig och privat sektor

Frågan om konkurrens mellan offentlig och privat sektor, som berörs i motionerna 1998/99:Fi14 (m) och 1998/99:Fi27 (fp, m, kd, c), har nyligen behandlats av näringsutskottet i betänkande 1998/99:NU11. Utskottet hänvisar till den omfattande redovisning som där lämnas av de åtgärder som regeringen vidtagit på området. Näringsutskottet anser att regeringens arbete styrs av en vilja att uppnå och upprätthålla konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat verksamhet. Med detta avstyrker näringsutskottet de båda nämnda motionerna i berörda delar.

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för år 1999 och de nu föreslagna skatteförändringarna för år 2000. Förslagen om ramar för utgiftsområde 24 är en del av denna överenskommelse och tillstyrks av näringsutskottet. Samtliga motioner som förordar andra ramar avstyrks av utskottet.

När det gäller frågan om åtgärder på regelförenklingsområdet, som tas upp i några motioner, vill näringsutskottet erinra om att riksdagen, på utskottets förslag, beslutat att regeringen skall lämna en årlig redogörelse för regeringens arbete på detta område. En första sådan redovisning skall lämnas i budgetpropositionen för år 2000, varvid ett mål för regelförenklingsarbetet skall formuleras och en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag göras.

Stockholm den 11 maj 1999

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m), Karl Gustav Abramsson (s), Tommy Waidelich (s) och Lennart Gustavsson (v).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99: Fi14 (m), minskas med 250 miljoner kronor för år 2000, med 500 miljoner kronor för år 2001 och med 900 miljoner kronor för år 2002. Grunden för regionalpolitiken måste vara att skapa förutsättningar för att de aktuella regionerna skall kunna växa av egen kraft. För att åstadkomma detta krävs en politik som främjar företagens utveckling, varvid goda möjligheter till utbildning är en viktig del. Regionernas utveckling bör stimuleras genom omfattande investeringar i informationsteknisk infrastruktur, medan företagsstöd och liknande bör trappas ner, anser näringsutskottet.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar. När det gäller förslaget i motionerna 1998/99:Fi36 (c) och 1998/99:Fi16 (c) om en plan för omlokalisering av statlig verksamhet vill näringsutskottet hänvisa till vad som nyligen anfördes i en reservation (m, kd, c, fp) till det regionalpolitiska betänkandet 1998/99:NU7 och som nyss redogjorts för.

2. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Göran Hägglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi15 (kd), ökas med 100 miljoner kronor för åren 2000–2002. Trots en ny flyttvåg från landsbygden har regeringen varit passiv på det regionalpolitiska området. Att skapa förutsättningar för en livskraftig landsbygd med människor i alla åldrar och med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur bör vara ett centralt mål för regionalpolitiken. Nedsättningen av socialavgifter inom stödområdet bör, enligt näringsutskottets mening, omfatta även jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt och fiske i stödområdet. Regionalpolitiken kan inte ses isolerad och den statliga sektorspolitiken måste därför ta regionalpolitisk hänsyn. Regionalpolitiska konsekvensanalyser måste exempelvis upprättas innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. Det bör vidare göras en översyn av den nationella stödområdesindelningen, en översyn som bör ingå i den översyn av regionalpolitiken som den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen skall göra.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar. När det gäller förslaget i motionerna 1998/99:Fi36 (c) och 1998/99:Fi16 (c) om en plan för omlokalisering av statlig verksamhet vill näringsutskottet hänvisa till vad som nyligen anfördes i en reservation (m, kd, c, fp) till det regionalpolitiska betänkandet 1998/99:NU7 och som nyss redogjorts för.

3. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi16 (c), ökas med 200 miljoner kronor för åren 2000–2002. De ökade medlen skall användas till nationell medfinansiering av EU-projekt och för att ge de regionala tillväxtavtalen mer resurser. Medlen bör användas i utsatta regioner som omfattas av något av EU:s strukturfondsprogram.

Näringsutskottet anser vidare, i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi36 (c), att det krävs en starkare regionalpolitik. Detta är motiverat av flera skäl. Från samhällsekonomisk utgångspunkt är det viktigt att den utvecklingskraft som finns i hela landet tas till vara. Situationen är nu så prekär att det krävs mycket kraftfulla åtgärder. För att motverka ytterligare koncentration och de överhettningsproblem som denna medför, för att bredda den regionala arbetsmarknaden och för att få en bättre regional balans i Sverige föreslår näringsutskottet att regeringen skall anmodas att lägga fram en plan för riksdagen för omlokalisering av statlig verksamhet. Regeringen bör förbereda och utreda förutsättningarna för detta med den lista som finns i den nyssnämnda motionen som grund. Regeringen bör snarast återkomma med förslag. Offentliga verksamheter kan på ett bra sätt bidra till att utveckla den lokala och regionala servicen, bredda arbetsmarknaderna och bidra till att andra verksamheter flyttar till den berörda orten eller att verksamheter stannar kvar.

4. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi17 (fp), minskas med 500 miljoner kronor för åren 2000–2002. Minskningen skall ses i sammanhang med de satsningar på generella förbättringar av förutsättningarna för tillväxt och företagande som näringsutskottet förordar.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar. När det gäller förslaget i motionerna 1998/99:Fi36 (c) och 1998/99:Fi16 (c) om en plan för omlokalisering av statlig verksamhet vill näringsutskottet hänvisa till vad som nyligen anfördes i en reservation (m, kd, c, fp) till det regionalpolitiska betänkandet 1998/99:NU7 och som nyss redogjorts för.

5. Konsekvenser av avvecklingen av Barsebäcksverket

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Inger Ström-bom (kd), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp) och Stefan Hagfeldt (m) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande konsekvenser av avvecklingen av Barsebäcksverket – i avsnittet om utgiftsområde 21 Energi – bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet ställer sig bakom de beskrivningar som lämnas i motionerna 1998/99:Fi14 (m), 1998/99:Fi18 (m), 1998/99:Fi15 (kd) och 1998/99:Fi17 (fp) om de ekonomiska konsekvenserna av avstängningen av Barsebäcksverket och bristerna i det energipolitiska programmet. Näringsutskottet konstaterar att vårpropositionen inte innehåller ens en antydning till bedömning av vilken kostnad som en stängning av Barsebäck 1 åsamkar staten och där-

med de svenska skattebetalarna. Några kostnadsbedömningar redovisades inte heller i proposition 1996/97:176 om lag om kärnkraftens avveckling, i 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) eller i budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:1). Inte heller redovisade regeringen någon bedömning av miljökonsekvenserna av beslutet.

Näringsutskottets ställningstagande överensstämmer med det som nyligen gjordes i en reservation (m, kd, fp) till det energipolitiska betänkandet 1998/99:NU8. Där sades bl.a. att reaktorena i Barsebäck har en lång återstående livslängd och att en förtida avstängning leder till att Sverige återfår den fossilanvändning som vi undgick när kärnkraftverket i Barsebäck en gång laddades. Detta innebär enligt näringsutskottets mening att riktlinjerna för klimatpolitiken i praktiken kommer att överges. Näringsutskottet vill också erinra om en annan konsekvens som följer av att driften vid Barsebäcksverket upphör. De alltmer sammankopplade elnäten i Östersjöregionen kommer att ge ett ökat underlag för elproduktion vid kärnkraftverk i Östeuropa när produktionen från Barsebäcksreaktorena faller ifrån. Enligt näringsutskottets mening innebär detta en försämrad kärnsäkerhet i hela norra Europa; en utveckling som väcker stark oro.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet de nämnda motionerna i berörda delar.

6. Ramar för utgiftsområde 21 Energi

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande rammar för utgiftsområde 21 Energi bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motionerna 1998/99:Fi14 (m) och 1998/99:Fi18 (m). Beslutet att i förtid avveckla lönsam, säker och miljömässigt fördelaktig energiproduktion leder till stora statliga kostnader. Näringsutskottet avvisar såväl stängningen av fungerande kärnkraftverk som den bidragspolitik avvecklingen för med sig. Samtidigt är det viktigt att säkra resurser för energiforskning. Detta gäller anslagen både inom detta utgiftsområde och inom forskningens utgiftsområde. Vidare bör energiforskningen underlättas genom att den s.k. tankeförbudsbestämmelsen i kärntekniklagen slopas. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den förstnämnda motionen, minskas med 523 miljoner kronor för år 2000, med 788 miljoner kronor för år 2001 och med 788 miljoner kronor för år 2002.

God tillgång på billig energi har historiskt varit av största betydelse för den svenska industrins utveckling och konkurrenskraft. Vårt gynnsamma läge har bidragit till framväxten av en stor energiintensiva industrisector. Den svenska konkurrensfördelen för energiintensiva företag har successivt gått förlorad. Det är mot denna bakgrund som beslutet om att i förtid avveckla kärnkraften blir så olyckligt. Det försämrar energiförsörjningen och skapar en stor osäkerhet om förutsättningarna för fortsatta investeringar i energikrävande industriell verksamhet i Sverige. Beslutet om en förtida kärnkraftsavveckling har därför påtagligt skadat investeringsklimatet. Detta gäller både

inhemska och utländska investerare. En förtida kärnkraftsavveckling får betydande konsekvenser för energiförsörjningen, miljön, hushållens ekonomi, investeringarna, industrisysselsättningen och samhällsekonomin i stort. Energipolitiken är inte ett självändamål utan en avgörande och strategisk faktor för Sveriges möjligheter att skapa fler arbeten och ökad välfärd. Svensk basindustri är elintensiv och känslig för en energipolitik som höjer priserna. En förtida kärnkraftsavveckling riskerar att få allvarliga regionala konsekvenser. För de mest utsatta länen kan hela bygder gå under om kärnkraftsavvecklingen leder till elpriser som flyttar företagens investeringar utomlands. En stängning av kärnkraftverket Barsebäck skapar tillsammans med frånvaron av besked om vad som sedan skall hända en bestående osäkerhet om vilka de långsiktiga förutsättningarna är för att bedriva industriell verksamhet i Sverige, vilket kommer att kosta vårt land ett stort antal arbetstillfällen.

Med det anförda tillstyrks motionerna 1998/99:Fi14 (m) och 1998/99:Fi18 (m) i berörda delar, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

7. Ramar för utgiftsområde 21 Energi

Göran Hågglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 21 Energi bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motion 1998/99:Fi15 (kd). Näringsutskottet anser att kärnkraften skall avvecklas, men i takt med att förnybara energislag kan fasas in. Forskning och utveckling av alternativa energislag är således ett viktigt inslag i energipolitiken, bl.a. för att undvika uppbyggnad av fossilgasanvändning. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen, minskas med 200 miljoner kronor för åren 2000–2002. Med det anförda tillstyrks motion 1998/99:Fi15 (kd) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

8. Ramar för utgiftsområde 21 Energi

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 21 Energi bort ha följande lydelse:

Näringsutskottets uppfattning om hur energipolitiken bör utformas överensstämmer med den som förs fram i motion 1998/99:Fi17 (fp). Det är skandal att regeringen inte redovisar de ekonomiska konsekvenserna av sin eventuella politik vad gäller avstängningen av kärnkraftverket i Barsebäck. Utan en forcerad avstängning av detta kärnkraftverk skulle energiomställningsprogrammet kunna krympas väsentligt. Näringsutskottet vill vidare behålla satsningen på ökad kärnsäkerhet i öst. Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, i enlighet med vad som förordas i den nämnda motionen, minskas med 700 miljoner kronor för år 2000, med 850 miljoner kronor för år 2001 och med 700 miljoner kronor för år 2002. Med det anförda tillstyrks motion

9. Konkurrens mellan offentlig och privat sektor

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Inger Ström-bom (kd), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Stefan Hagfeldt (m) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande konkurrens mellan offentlig och privat sektor – i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet delar den syn på behovet av åtgärder mot offentlig konkurrens med privat näringsverksamhet som framförs i motionerna 1998/99: Fi14 (m) och 1998/99:Fi27 (fp, m, kd, c). Frågan om konkurrens mellan offentlig och privat sektor har nyligen behandlats av näringsutskottet i betänkande 1998/99:NU11, till vilket utskottet hänvisar. Näringsutskottet intar samma ståndpunkt som gjordes i en reservation (m, kd, c, fp) till detta betänkande. Utskottet anser sålunda att kraftfulla åtgärder måste vidtas från regeringens sida för att driva på avregleringsarbetet i syfte att skapa utrymme för privata initiativ i kommuner och landsting. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om ändringar i de lagar som styr den obligatoriska, kommunala verksamheten vad gäller sådana bestämmelser som förhindrar uppkomsten av konkurrerande alternativ till dagens monopol i det allmännas regi. Vidare vill näringsutskottet betona betydelsen av att konkurrensbegränsande förfaranden från olika kommunala aktörers sida påtalas och åtgärdas. Med det anförda tillstyrker näringsutskottet de båda nämnda motionerna i berörda delar.

10. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi14 (m), minskas med 96 miljoner kronor för år 2000, med 196 miljoner kronor för år 2001 och med 196 miljoner kronor för år 2002. Regeringens bristande förståelse för näringslivets villkor har resulterat i dålig tillväxt, arbetslöshet, företagsflykt, kompetensflykt och minskat nyföretagande. Sverige behöver ett bra klimat för företag och anställda, som gör landet attraktivt för företag och investeringar. Avregleringsarbetet måste prioriteras, Småföretagsdelegationens förslag genomföras och konkurrensforskningen tillföras ytterligare medel. Vidare måste den tekniska forskningen tillföras resurser i stället för att, som regeringen förordar, utsättas för drastiska minskningar.

Tillväxt, företagande och nya jobb motverkas inte bara av skatter, utan också av dåliga villkor i övrigt för företagande. Sverige har för närvarande totalt ca 10 000 lagar, förordningar och myndighetsregler, varav hälften gäller företagandet. Näringsutskottet förordar införande av en s.k. solnedgångsparagraf. Den innebär att gamla regler som inte tillämpas skall ut-

mönstras med automatik efter viss tid, förslagsvis fem år. Under innevarande mandatperiod bör också alla regler som berör företagare granskas i syfte att förenkla och minska regelmassan. Företagskrånglet har ingående behandlats av regeringens egen småföretagsdelegation. Trots att det har gått över ett år sedan delegationen presenterade sitt första delbetänkande med förslag till konkreta förenklingsåtgärder har nästan ingenting gjorts från regeringens sida. Nya grupper har tillsatts, beredningsarbete sägs pågå och förslag aviseras till senare tidpunkter. Näringsutskottet anser att regeringen omgående kan lägga fram förslag om genomförande av den helt övervägande delen av de 71 förslagen i Småföretagsdelegationens slutbetänkande. Alla förslag från regeringen som påverkar företagets villkor skall föregås av en noggrann analys av effekterna. Även myndigheter som ger ut föreskrifter måste omfattas av ett sådant krav på ordentliga konsekvensanalyser. Det måste bli lättare att inregistrera nya företag. Den omfattande uppgiftslämningen till olika myndigheter måste skäras ned. Riksdagen bör göra ett uttalande i enlighet med vad näringsutskottet anfört.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1998/99:Fi14 (m) i berörda delar, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

11. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Göran Hägglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi15 (kd), minskas med 192 miljoner kronor för år 2000, med 292 miljoner kronor för år 2001 och med 272 miljoner kronor för år 2002. Det sammantagna näringsklimatet skapas genom skattepolitiken, energipolitiken, arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, och måste inriktas på att identifiera och undanröja existerande hinder för startande och utvecklande av företag. För att förbättra förutsättningarna för företagsamheten har den av regeringen tillsatta Småföretagsdelegationen presenterat 71 förslag. Få av dem har förverkligats och regeringen skjuter återigen upp presentationen av konkreta förslag till nästa budgetproposition. De hinder som fortfarande kvarstår för företagarna är bl.a. den stela arbetsrättslagstiftningen, det krångel som omgärdar företagandet, dubbelbeskattningen av riskkapital, brister i utbildningssystemet och inte minst skattereglerna för den privata tjänstesektorn. Det krävs, enligt näringsutskottets mening, radikala satsningar och förenklingar för företagare, men det som regeringen lägger fram i vårpropositionen är långt ifrån vad som utlovades av näringsminister Björn Rosengren tidigare i år, när det gäller att uppnå ett företagsvänligt klimat i Sverige. Det som behövs är att den ekonomiska politiken ger stabila och goda villkor för tillväxten av företag och etablerandet av nya företag. Beträffande regeringens förslag om insatser i Östersjöregionen anser näringsutskottet att utökade företagsstöd bör avvisas av riksdagen. Utskottet förespråkar generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet

i landet i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner.

1998/99:NU3y

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1998/99:Fi15 (kd) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

12. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi16 (c), ökas med 92 miljoner kronor för år 2000, med 90 miljoner kronor för år 2001 och med 90 miljoner kronor för år 2002. Svenskt jordbruk och svensk livsmedelsnäring tvingas arbeta med betydligt högre kostnader i form av skatter och avgifter än vad som är fallet för motsvarande näringar i konkurrentländerna. Den svenska jordbruks- och livsmedelsindustrin är i stort behov av konkurrenshöjande insatser. Inom utgiftsområde 24 anser näringsutskottet att 90 miljoner kronor per år under fyra år bör avsättas för en satsning på forskning och utveckling inom livsmedelssektorn i enlighet med förslag i betänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167). Under år 2000 bör vidare 2 miljoner kronor anslås till ett program för gårdsbaserad livsmedelsförädling. Medlen bör tillföras utgiftsområdet genom ett nytt anslag för jordbruks- och livsmedelsnäringens konkurrenskraft. Näringsutskottet saknar dessutom förslag från regeringen med syfte att stärka konkurrenskraften i svensk trädgårdsnäring. Denna näring måste ges förutsättningar att konkurrera med importen på lika villkor. I den mån kollektiva fonder, finansierade av näringen, inte visar sig vara en framkomlig väg, bör regeringen senast i budgetpropositionen i höst återkomma med förslag till ett stödprogram för strukturomvandling av växthusodlingen samt föreslå medel att användas för att stärka trädgårdsbranschens långsiktiga utveckling.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1998/99:Fi16 (c) i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

13. Ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande beträffande ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:Fi17 (fp), minskas med 179 miljoner kronor för åren 2000–2002. Näringsutskottet anser att vissa ytterligare satsningar på konkurrenspolitikens område bör göras. Vidare bör medel från detta utgiftsområde användas för satsning på kärnsäkerhet i öst.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Förslag till ramar för utgiftsområdena 19 Regional
utjämning och utveckling, 21 Energi och 24
Näringsliv för åren 2000–2002

1998/99:NU3y
Bilaga

Belopp i miljoner kronor

UO	År	Regeringens förslag	m	kd	c	fp
19	2000	2 675	–250	+100	+200	–500
	2001	3 336	–500	+100	+200	–500
	2002	2 693	–900	+100	+200	–500
21	2000	1 196	–523	–200	±0	–700
	2001	1 914	–788	–200	±0	–850
	2002	1 729	–788	–200	±0	–700
24	2000	3 011	–96	–192	+92	–179
	2001	2 945	–196	–292	+90	–179
	2002	2 903	–196	–272	+90	–179